

דורון רבינא

לשמש מצע סביר להוראת השתיקה. כמפגן צורני מלהטט חשוד הסרט, ולו לרגע, כניסיון נואש להדוף את השיחה הקונבנציונלית, את המכשיר המושחו של הפרשנות כמניע וכתוצר עודף של היצירה. אינברט, על העמל המונומנטלי הכרוך בו, על הפער שבין הדובר לנמען בכלוב, הוא בבואתה של הפרטיות, של הסינגולאריות הלא-תקשורתית.

בהכרעות תסריטאיות, אסתטיות בעיקרן, מעכב הסרט כל סיוע להזדהות, מעקר את נוכחות הגיבור כסובייקט ואת העלילה כמרחב של זעקה, של דיבור בגוף ראשון, של ניסיון אחרון, נואש, לשאול: "היכן את?"

הפורמלים הגורף משהה את האפקט הרגשי. מן הדמות בסרט נגזלות סגולותיו של הדיוקן העצמי, על הסינגולריות ועל עמדת הדובר הטעונה ב'אני', והיא הופכת לדמות ארכיטיפית של "איש", למבט חלול מצויר, לקיום מרינוני, שבאופן פרדוקסלי הופך את האני לייצוג של האני ואת העצמי, הנוכח בגופו שלו ממש שם מול המצלמה, להדחוק, מטאפורי, של עצמיות.

זהו מחיר ההזרה שמכוננים האיפור, המתקתקות העיצוביות, התיאטרליות, האישינוים המצוירים (הנפשה של דמות חיה), נימת הקול והחזרה; תחושת המלאכה העודפת המומרת באשליה של מרחב קונקרטי, הקצנת החפציות המומרת באווירה של מקום שצבר משך של חיים.

עיקור האפקט הרגשי והרגשי בסרט הוא יסוד משמעותי בעיניי, ומצע עיקרי לביסוס ההיפוך המוחלט. לאחר צפייה מתגלה העבודה כפניו החתומים של רגש גדול.

בתוך היקום המהופך הזה שורדות שתי מילים פאלינדרומיות את סילוף התקן הלשוני ואינן נכנעות למרותו של ההיפוך: "שמש" ו"אמא".

על-פי אותו היגיון מהופך, כל מה שאינו מצוי בסרט, קיים בו כיש רבתי, ומה שיש בו, מסמן את עומקו האינסופי של האין – טאוטולוגיה של צער, פדגוגיה של אובדן, הוכחה של תדהמה.

גיבור הסרט מביט על ציור אישה התלוי על הקיר, ואומר פעמיים: א-מ-א. כדי להציג וללמד את המילה "מסמר" (מסמו), הוא מושיט יד אל הציור ומסיר אותו מן הקיר. קשה לתאר את עוצמת החידלון, את עומקי ההיעדר

לתוך הטלטלה שמוליד האובדן נטמע לרוב גם הרצון לעקור את המוכר והמתמיד מתוך תופת האובדן שעל יחידיותו מאיימת שגרת 'עולם כמנהגו נוהג'. את האין המוחלט רוצים אז לעטוף בסחף גדול מן המילים, להסיע את הזעזוע בתוך ומעבר ליכולת להכיל, לעכל, לתווך; מבקשים להותיר את ההבנה כהבהוב שאפשר לרדוף אחריו, אך דחף לא מוסבר מתאווה להשאירו בלתי מושג.

סרטו של בן הגרי, אינברט, שאותו אני מבקש לראות כפניהן המתקתקות של הפעולה ושל תדהמת האובדן, מייצר מבנה בינארי, הפוך לאותו חסר שופע. זהו סרט המנסח בנחרצות את היש והאין, את המואר והחשוך, את המפפט והמחריש, כמו היו לצער שיטה, ולאבלות – מבנה.

ההיפוך בסרט נמתח באלסטיות על הקיים, ומשאר טווח פעולה צר למקרה ולניואנס. הוא תוצר של שליטה אופטית מתמטית, הבוראת את הפרוזאי כתוכנית-על הרמטית ואת הסנטימנט – כתוצר של משימה מתוכננת בקפידה.

העולם המהופך, שבו כל ריאליה היא עקבה של בידיון, מייסד יקום של תעתוע אופטי, חשד תפישתי ודיסאוריינטציה מנטלית. הצל בוחק במוארותו, האפלולית קורנת, והאור קודר במחשכים.

כיוון שפרוצדורת יצירת הנראה היא דימוי מרכזי בסרט, נבנית תנועה מתמדת על ציר היחסיות והיחס למקור. הסטואיות של ההתנהלות השלווה בבית היא היפוכה של הסחרחרת האופטית והפעלתנות התפשטית שבצורך הבלתי נשלט לפענח את המקור תוך התמסרות להיפוכו הנראה.

כך נוצרת פוזיציה של מרחק קבוע, קואורדינטות קשוחות של תעתוע וניכור, של התמקמות וגלות בו-זמנית באזורי החוויה, ההתמצאות וההבנה. זהו גם האמצעי היעיל להגביר מרגע לרגע את הגעגוע לעולם שבו יושב הסדר על כנו.

עלילת הסרט פשוטה ובהירה. הגיבור (האמן עצמו) מלמד תוכי בכלוב (השותק בהיפוך לפטפטת החקיינית המצופה ממנו) מילים, הנהגות גם הן בהיפוך. על רקע העלילה הפשוטה מזדקר מה שהוא ממילא הרכיב ההחלטי והגורף בסרט – הצורה.

הפורמליזם חורך את ה"תוכן", את התמאטיקה, את האפשרות לארגן משמעויות ופרשנויות, והוא בהחלט יכול

הקמאיים שמייצר רגע זה בסרט. כל חדרות העשייה וברק המלאכה הווירטואוזית שהסרט רווי בה, קורסים אל תוך ניסיונו של האמן ללמד את השתיקה (התוכי הדומם) למלמל עבורו כהד את המילה – אמא. כאן מתקיים ההיפוך המשמעי של הסרט. כל ההומור, רטוריקת החן והצבעוניות המתקתקה משחירים: הפרוצדורה הדידקטית של הוראת השפה מלמדת את מה שאי אפשר ללמד – את חסרונה של אם. אם מתמסרים למנגנון ההיפוך, לא רק כפרוצדורה של העבודה, אלא גם כהתוויה של חוקי היקום בסרט כולו, הרי תחילתו של הסרט היא בסופו. באופן זה יש לראות את ההקדשה "לאָמי, שולה הגרי", החותמת את הסרט בשוליו, כפתיח, כמוטו, כאינפורמציה ראשונה שאל תוכה מתנקז הסרט כולו, ובזרועותיה הוא נח. בתוך אותו ציווי להפוך ולהפוך, נוכחותה של האם, הן כמילה "אמא" והן בשיום ספציפי ובשיוך ספציפי "אָמי", מתיכים אל תוך האוניברסלי את הביוגרפי, ומרשים לסמן את הסרט כולו כאלגיה על מותה של האם. הגיבור קם מהמיטה, מסיט את הווילון ומבין שזרח השמש, או בשפתו של הסרט – החשיך העולם.